

ความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือและการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2553

ความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือและการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2553

ศิริพรรณ ตันติวัชรประกาย. (2553). *ความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือและการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือ และการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นอกจากนี้ ยังศึกษาปริมาณการใช้และไม่ใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โดยแยกตามหมวดหมู่ระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ (National Library of Medicine - NLM) ทำให้สามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้เหมาะสมกับความต้องการของภาควิชาต่างๆ ของคณะแพทยศาสตร์ได้ต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า 1) งบประมาณค่าซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์ แยกตามปีในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 – 2549 (งบประมาณทั้งสิ้นจำนวน 2,882,877 บาท) ปรากฏว่าภาควิชาที่ได้รับงบประมาณสูงสุด คือ ภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ รองลงมา คือ ภาควิชาอายุรศาสตร์ ส่วนภาควิชาที่ได้รับงบประมาณน้อยที่สุด คือ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ 2) ร้อยละของจำนวนเล่มในแต่ละภาควิชาจากจำนวนเล่มทั้งหมด (4,254 เล่ม) พบว่า ภาควิชาที่มีจำนวนเล่มมากที่สุด คือ ภาควิชาอายุรศาสตร์ (1,068 เล่ม หรือร้อยละ 25.1) ส่วนภาควิชาที่มีจำนวนเล่มน้อยที่สุด คือ ภาควิชารังสีวิทยา (90 เล่ม หรือร้อยละ 2.12) ร้อยละของจำนวนเล่มที่ไม่มีการยืมออกมากที่สุด คือ ภาควิชาพยาธิวิทยา (ร้อยละ 70.33) ขณะที่ร้อยละของจำนวนเล่มที่มีการยืมออกมากที่สุด คือ ภาควิชารังสีวิทยา (ร้อยละ 66.67) 3) จำนวนเล่มที่มีการใช้ทั้งหมดมีจำนวน 2,256 เล่ม (ร้อยละ 53.03) เมื่อคิดสัดส่วนจำนวนเล่มต่อจำนวนครั้งที่มีการใช้ พบว่า ภาควิชาที่มีสัดส่วนจำนวนเล่มต่อจำนวนครั้งที่มีการใช้มากที่สุด คือ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ (1.00 : 10.94) ส่วนภาควิชาที่มีสัดส่วนจำนวนเล่มต่อจำนวนครั้งที่มีการใช้น้อยที่สุด คือ ภาควิชาพยาธิวิทยา (1.00 : 2.41) และสัดส่วนโดยรวมคือ (1.00 : 7.53) 4) ด้านงบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 – 2549 พบว่า ภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ได้รับงบประมาณมากที่สุดคือ 717,988.50 บาท จากงบประมาณทั้งหมดจำนวน 2,882,877 บาท 5) ด้านจำนวนครั้งของการใช้หนังสือพบว่าภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันมีจำนวนครั้งการใช้ 2,564 ครั้ง จากจำนวนครั้งของการใช้ทั้งหมด 15,047 ครั้ง

เมื่อหาค่าความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือกับปริมาณการใช้หนังสือ พบว่า งบประมาณค่าจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 – 2549 มีความสัมพันธ์กับปริมาณการใช้หนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

The Relationship of Book Acquisition Budget and Book Usage in the Medical
Library , Srinakharinwirot University, Ongkharak Campus, Nakhonnayok

SIRIPUN TANTIVATCHARAPRAKAI

Central Library Srinakharinwirot University

October 2010

Siripun Tantivatcharaprakai. (2010). *The Relationship of Book Acquisition Budget and Book Usage in the Medical Library, Srinakharinwirot University*. Bangkok: Central Library, Srinakharinwirot University.

This study aimed to investigate the relationship of book acquisition budget and book usage in the Medical Library, Srinakharinwirot University, including the quantity of book use and non-use according to library classification system (NLM). This results of the study could be used as a guideline of budget allocation as to departments' demand in the faculty of medicine.

The results revealed that 1) book acquisition budget according to each departments during the year of 2004 -2006 (2,882,877 baht), the most received book acquisition budget was at the department of anesthetic and the department of internal medicine, respectively whereas the least one was at the department of forensic medicine. 2) When considered percentage of volumes (4,254 volumes), it was found that there were most volumes at the department of internal medicine (1,038 volumes or 25.1%) while the least one was at the department of radiology (90 or 2.12%), the most non-borrowed books were at the department of pathology (70.23%) whereas he most borrowed books were at the department of radiology (66.67%), Furthermore, when considered the whole used books, it was found that the most used books included 1,998 volumes (46.97%) and the non-use ones were 2,256 volumes (53.03%). Respect to the ratio of volume and use, it showed that the most ratio of volume and use was at the department of pediatrics (1:10.94) while the least one was at the department of pathology (1:2.41) and the whole one was 1:7.53. 4) When considered book budget of each departments during the fiscal year of 2004 -2006 and time of use, it was found that the department of anesthetic and the department of surgery most received the budget (717,988.50 baht) whereas the most used books were at the department of preventive and social medicine (2,564 times). 5) According to the whole budget of 2,882,877 baht and the whole use of 15,047 times, it was found that book acquisition budget was significantly related at .01 level to the book usage.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ งานวิจัยนี้จะสำเร็จได้ ถ้าขาดบุคคลเหล่านี้ ขอรบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงนารถ ชัยรัตน์ คุณสมพิศ พรวิริยะกุล คุณพิมล เมฆสวัสดิ์ คุณสุประภา ศรีทอง คุณจากรุวรรณ สมนึก และคุณ สันติ เกษมพันธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุนตลอดจนช่วยในการจัดพิมพ์ให้งานวิจัยนี้สำเร็จ ด้วยดี

ศิริพรรณ ตันติวัชรประกาย

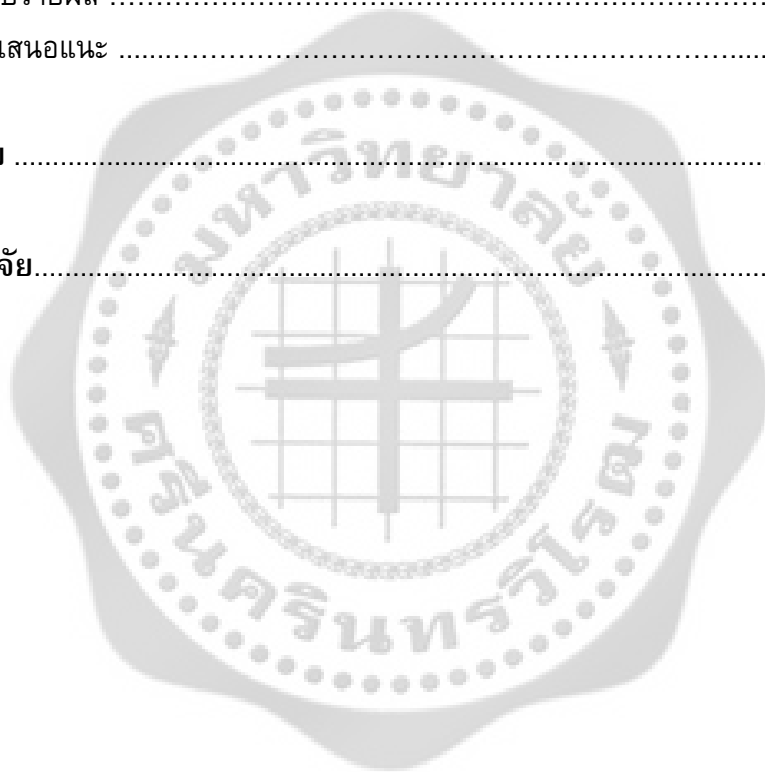
ตุลาคม 2553

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
	ความสำคัญของการวิจัย	2
	ขอบเขตของการวิจัย	2
	นิยามคำศัพท์เฉพาะ	3
	สมมุติฐานการวิจัย	3
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
	การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาทรัพยากร สารสนเทศ	4
	ความหมายของการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	4
	คุณสมบัติของบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาหนังสือ	5
	การคัดเลือกหนังสือ	6
	การศึกษาผู้ใช้	7
	ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	8
	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
3	วิธีดำเนินการวิจัย	13
	การกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	13
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	13
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	17
	การวิเคราะห์ข้อมูล	17
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	18
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	19
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	24
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	24
	สมมุติฐานในการวิจัย	24
	วิธีดำเนินการวิจัย	24
	สรุปผลการวิจัย	25
	อภิปรายผล	26
	ข้อเสนอแนะ	29
	บรรณานุกรม	32
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	34

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 งบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์แยกตามปี ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2549 และผลรวม	20
2 ร้อยละของจำนวนเล่มของแต่ละภาควิชาจากจำนวนเล่มทั้งหมดและร้อยละของ จำนวนเล่มที่ไม่มีการยืมออกจากห้องสมุดและร้อยละของจำนวนเล่มที่มีการยืม ออกจากห้องสมุดจากจำนวนเล่มทั้งหมดของแต่ละภาควิชา	21
3 งบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 – 2549 และจำนวนครั้ง ของการใช้หนังสือ	22
4 ความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาและปริมาณการใช้ หนังสือ	23

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา และการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญในการจัดหา รวบรวม จัดเก็บและบริการสืบค้นข้อมูลเพื่อสนับสนุนการศึกษา การค้นคว้าและการวิจัยของอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของสถาบันการศึกษาตลอดจนชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งสนับสนุนการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องจนตลอดชีวิต ดังนั้น คุณภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัย จึงเป็นเรื่องสำคัญ อันที่จะนำไปสู่การเพิ่มพูนคุณภาพการศึกษา (พรธินันท์ ลีนาราช; และ มาธูร ศาสตราวาทิต. 2546: 1)

ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2530 เพื่อให้บริการแก่คณาจารย์ นิสิตและบุคลากรของคณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ อยู่ภายใต้สังกัดของสำนักหอสมุดกลางโดยนิตินัย มีการจัดทำแผนงานและดำเนินนโยบายร่วมกัน และในทางปฏิบัติให้ดำเนินงานขึ้นตรงกับคณบดีคณะแพทยศาสตร์ และในเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ได้ย้ายไปเปิดให้บริการที่ชั้น 5 อาคารศูนย์การแพทย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก

เนื่องจากคณะแพทยศาสตร์ มีการเรียนการสอนสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 – 3 ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จึงมีหนังสือส่วนหนึ่งที่ทางห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จัดซื้อและจัดเก็บให้บริการที่ชั้น 5 ของ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ในปี พ.ศ. 2548 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ได้เริ่มใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Horizon ซึ่งเป็นฐานเดียวกับของสำนักหอสมุดกลางมาใช้ในการลงฐานข้อมูลหนังสือ

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ได้เริ่มนำโปรแกรม Horizon มาใช้ในการให้บริการ ยืม – คืน ในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ซึ่งสามารถบันทึกจำนวนการใช้หนังสือแต่ละวันที่ยืมออกจากห้องสมุดได้

ในการจัดซื้อหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ได้ดำเนินการจัดซื้อหนังสือโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือ คณะกรรมการการคัดเลือกหนังสือได้รับการแต่งตั้ง โดยคณบดีคณะแพทยศาสตร์ซึ่งเป็นคณาจารย์ตัวแทนจากภาควิชาต่างๆ ของคณะแพทยศาสตร์ ในส่วนของงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือทางห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้กับแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์ โดยจัดสรรงบประมาณตามค่า F T E S (Full Time Equivalent Students)

เนื่องจากหนังสือในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ จัดซื้อโดยคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือของคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นคณาจารย์จากภาควิชาต่างๆ ทุกภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์และในส่วนของงบประมาณได้จัดสรรตามค่า F T E S (Full Time Equivalent Students)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ของงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชา และปริมาณการใช้หนังสือในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ผลการวิจัยจะได้นำไปประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้เหมาะสมกับการใช้ของแต่ละภาควิชาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้และไม่มีการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์โดยแยกตามหมวดหมู่ตามระบบ NLM
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์กับปริมาณการใช้หนังสือในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปริมาณการใช้และไม่ใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โดยแยกตามหมวดหมู่ระบบ NLM นอกจากนี้ ยังทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์กับปริมาณการใช้หนังสือในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้เหมาะสมกับความต้องการของภาควิชาต่างๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาการใช้งบประมาณการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์ ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2547 – 2549 และศึกษาการใช้หนังสือทางการแพทย์ที่วิเคราะห์หมวดหมู่ตามระบบ NLM ในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ ที่ยืมผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Horizon

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. งบประมาณในการจัดซื้อหนังสือทางการแพทย์คือ งบประมาณที่ทางห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จัดสรรให้กับภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์ จำนวน 17 ภาควิชา โดยจัดสรรตามค่า F T E S (Full Time Equivalent Students) ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2549

2. ปริมาณการใช้หนังสือ หมายถึง จำนวนครั้งในการยืมหนังสือทางการแพทย์แต่ละเล่มออกจากห้องสมุดโดยผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Horizon ในช่วงเวลาเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 - 2550

สมมุติฐานการวิจัย

การใช้หนังสือที่สั่งซื้อโดยแต่ละภาควิชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับงบประมาณที่แต่ละภาควิชาที่ได้รับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชา และการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศ
  - 1.1 ความหมายของการจัดหา
  - 1.2 คุณสมบัติของบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาหนังสือ
2. การคัดเลือกหนังสือ
  - 2.1 หลักเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือ
  - 2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกหนังสือ
3. การศึกษาผู้ใช้
  - 3.1 ความหมายของการศึกษาผู้ใช้
  - 3.2 ประโยชน์ของการศึกษาผู้ใช้
  - 3.3 วิธีการศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้ใช้
4. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 4.1 ประวัติของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 4.2 งานบริการยืม – คืนหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

1. การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

1.1 ความหมายของการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเป็นการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งหนังสือและวัสดุอื่นๆ ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วด้วยวิธีการต่างๆ คือ การจัดซื้อ การขอรับบริจาค การแลกเปลี่ยน การผลิตขึ้นเอง เพื่อให้ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุอื่นๆ ที่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด

ผู้ใช้ห้องสมุดจะมีความพึงพอใจในบริการของห้องสมุดเพียงไร ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของงานจัดหา ดังนั้นห้องสมุดจะต้องพยายามจัดหาหนังสือและวัสดุอื่นๆ ใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาที่มีการเรียน การสอน การเปิดสอนในสาขาวิชาใหม่ๆ

ในทุกระดับที่อยู่ในความสนใจของอาจารย์ นิสิต ดังนั้น งานจัดหาควรจะได้พัฒนาวิธีการคัดเลือกและการจัดหา เพื่อให้สามารถจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดอื่นๆ มาบริการได้ถูกต้องตรงกับความต้องการและทันเวลา

1.2 คุณสมบัติของบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาหนังสือ

ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีการแบ่งงานเป็นระบบตามลักษณะงานห้องสมุด ส่วนใหญ่แล้วจะแบ่งเป็น งานบริการห้องสมุด งานเทคนิคห้องสมุด (ครอบคลุมงานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ งานวิเคราะห์สารสนเทศ) และงานบริการ ในแต่ละงานมีบรรณารักษ์ปฏิบัติงาน ซึ่งคุณสมบัติหลักของบรรณารักษ์ในแต่ละงานมีความแตกต่างกัน

นงนารถ ชัยรัตน์ (2542: 11) และ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2540: 12 – 13) ได้สรุปคุณสมบัติของบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหาไว้ว่าควรเป็น ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีความสามารถในการอ่าน อ่านหนังสือทุกประเภท รู้จักนักเขียนทั้งสารคดี วิชาการ นวนิยาย และติดตามข่าวความเคลื่อนไหวในวงการวรรณกรรมในแต่ละสาขาวิชาอยู่ตลอดเวลา การที่บรรณารักษ์เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน อ่านหนังสือทุกประเภท และรู้จักนักเขียนจะช่วยให้พิจารณาการคัดเลือกหนังสือได้เป็นอย่างดี
2. มีความรู้ทางวิชาการสาขาต่างๆ และศึกษาเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ เพราะถ้าบรรณารักษ์มีความรู้ทางวิชาการสาขาต่างๆ เมื่อพิจารณาคัดเลือกในกรณีที่มีงบประมาณจำกัด หรือถ้ามีหนังสือในสาขาวิชาที่ต้องคัดเลือกหลายเล่ม จะทำให้สามารถคัดเลือกได้เล่มที่มีเนื้อหาถูกต้อง และดีที่สุด
3. รู้จักแหล่งทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ทั้งความมีชื่อเสียงในด้านต่างๆ และประเภทของวรรณกรรมที่สำคัญที่แหล่งทรัพยากรสารสนเทศนั้นๆ พิมพ์จำหน่ายหรือบริจาค การที่บรรณารักษ์รู้จักแหล่งทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ทำให้สามารถจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดได้มากขึ้น
4. ศึกษาผู้ใช้ทั้งระดับการศึกษา ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถในการอ่าน เพราะการที่บรรณารักษ์รู้จักผู้อ่านทั้งระดับการศึกษา ความต้องการ ความสนใจและความสามารถในการอ่านจะทำให้พิจารณาคัดเลือกหนังสือที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ทำให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจในการใช้ห้องสมุด
5. มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ความต้องการของห้องสมุด นโยบายการจัดหา และงบประมาณของห้องสมุด การมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ความต้องการ นโยบายการจัดหา และงบประมาณจะทำให้พิจารณาคัดเลือกหนังสือได้เหมาะสมกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับ
6. มีความสามารถในการประเมินหนังสือได้ ในกรณีที่มีหนังสือหลากหลายให้พิจารณาคัดเลือกแต่มีจำนวนจำกัด ถ้าบรรณารักษ์มีความสามารถในการประเมินหนังสือได้ จะทำให้ห้องสมุดได้มีหนังสือที่ดีที่สุดในการให้บริการ
7. มีใจเป็นกลางในการคัดเลือกหนังสือ คือ พิจารณาคัดเลือกหนังสือในทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ไม่คัดเลือกในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งมากกว่าสาขาอื่นๆ

8. มีความรู้เกี่ยวกับคู่มือ และการใช้เครื่องช่วยในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ เป็นอย่างดีจะทำให้ห้องสมุดได้รับทรัพยากรสารสนเทศอย่างหลากหลายและมีคุณภาพ

9. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ถ้าบรรณารักษ์มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จะทำให้ทราบความต้องการของผู้ใช้และถ้าผู้ใช้ต้องการทรัพยากรสารสนเทศจะได้เสนอแนะบรรณารักษ์ได้

10. มีความละเอียด รอบคอบ ความจำดีและสามารถจัดระบบงานได้ดี เพราะถ้าบรรณารักษ์มีความละเอียด รอบคอบ ความจำดีและสามารถจัดระบบงานได้ดีจะทำให้ไม่เลือกหนังสือซ้ำ ทำให้ห้องสมุดมีหนังสือหลากหลาย ทำให้ผู้ใช้ได้อ่านหนังสือได้มากขึ้น

11. มีความรับผิดชอบสูง มีวิจรรย์ญาณที่ดีมีเหตุผล เมื่อบรรณารักษ์มีความรับผิดชอบสูง มีวิจรรย์ญาณที่ดีมีเหตุผล จะทำให้ห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศที่ดีมีคุณภาพอย่างสูง

2. การคัดเลือกหนังสือ

2.1 หลักเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือ

ในการจัดซื้อหนังสือบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศนอกจากมีคุณสมบัติ ดังที่กล่าวแล้ว จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อประกอบการพิจารณาของบรรณารักษ์ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกหนังสือ ซึ่ง นงนารถ ชัยรัตน์ (2542: 25 – 26) ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

1. เลือกหนังสือที่ให้ประโยชน์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายในการเลือกหนังสือที่กำหนดไว้
2. เลือกหนังสือให้ครอบคลุมในทุกสาขาวิชาให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน และสอดคล้องกับหลักสูตรที่มีการเรียนการสอน
3. พิจารณาเลือกหนังสือที่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต
4. พิจารณาคูณค่าของหนังสืออื่นๆ โดยอาศัยหลักการประเมินคุณค่าหนังสือของห้องสมุดแต่ละประเภทมาประกอบการพิจารณา
5. เลือกหนังสือด้วยความเที่ยงธรรมไม่ลำเอียง
6. ไม่เลือกหนังสือที่เป็นพิษภัยต่อสังคมหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน
7. ควรยึดหลักที่ว่า “ซื้อหนังสือที่มีค่าน้อยแต่คนต้องการใช้มากกว่าซื้อหนังสือที่มีคุณค่าสูงแต่คนไม่ใช้”
8. ควรเลือกหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศที่ออกใหม่ๆ ให้รวดเร็วทันใจ สม่่าเสมอ
9. คำนึงถึงงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อในแต่ละสาขาวิชา
10. เลือกเฉพาะหนังสือที่ดีที่สุดและมีความจำเป็นมากน้อยตามลำดับ

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกหนังสือ พอสรุปได้ดังนี้ คือ กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ (2546: 6) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. ประเภทของห้องสมุด ห้องสมุดมีหลายประเภทแต่ละประเภทย่อมมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดแต่ละประเภท
2. ผู้ใช้ห้องสมุดจะเป็นตัวกำหนดในการคัดเลือกหนังสือ โดยผู้ทำหน้าที่คัดเลือกจะต้องทราบถึงระดับความรู้ ความสนใจและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ ทั้งปัจจุบันและอนาคต แต่ไม่ควรคัดเลือกหนังสือตามความต้องการของผู้ใช้แต่อย่างเดียว ควรเลือกหนังสือที่มีเนื้อหาที่เป็นคุณประโยชน์แก่ผู้ใช้ทั้งด้านวิชาการ การดำเนินชีวิตประกอบด้วย
3. คุณภาพของหนังสือในห้องสมุด ปัจจุบันมีหนังสือที่ผลิตออกมามีปริมาณมากมาย ในแทบทุกสาขาวิชา มีทั้งหนังสือสารคดีและบันเทิงคดี ซึ่งมีคุณภาพและความยากง่ายแตกต่างกัน ผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกต้องเลือกหนังสือที่ดีที่สุด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับผู้ใช้มากที่สุด
4. งบประมาณการจัดซื้อหนังสือมีผลต่อการเลือกหนังสือทั้งด้านประเภทและจำนวน ห้องสมุดทั่วไป มักได้รับงบประมาณจำกัดในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกจึงต้องเลือกสรรแต่หนังสือที่ดี มีคุณค่าและตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดการสูญเปล่าทั้งด้านงบประมาณ สถานที่เก็บและเวลาทำงานของบุคลากร

3. การศึกษาผู้ใช้

3.1 ความหมายของการศึกษาผู้ใช้

การศึกษาผู้ใช้ หมายถึง การศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้หนังสือทั้งในด้านการใช้และความต้องการในการใช้ ซึ่งจะช่วยให้การเลือกหนังสือมีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ทั้งยังช่วยในการจัดสรรงบประมาณได้ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักสูตรและโครงการวิจัยใหม่ๆ ของมหาวิทยาลัย

3.2 ประโยชน์ของการศึกษาผู้ใช้ ได้มีผู้รวบรวมถึงประโยชน์ของการศึกษาผู้ใช้ไว้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2541: 95 – 96; จารุวรรณ ตันวิจิตร. 2541: 20; และ ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์. 2540: 17) การศึกษาผู้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศมีประโยชน์ต่อห้องสมุดเพราะทำให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้ทั้งความสนใจและความต้องการในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งที่เกี่ยวกับประเภท และสาขาวิชาตลอดจนพฤติกรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพราะพฤติกรรมการใช้หนังสือในอดีตเป็นเครื่องชี้การใช้ในปัจจุบัน และการใช้ในปัจจุบันเป็นเครื่องชี้การใช้ในอนาคต บรรณารักษ์สามารถนำผลการศึกษาคือการใช้ทรัพยากรสารสนเทศมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายการจัดหาและพัฒนาการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับผู้ใช้ของห้องสมุดให้มากที่สุดตลอดจนการพัฒนาหรือปรับปรุงวิธีการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสะดวกในการเข้าถึงผู้ใช้และเพื่อให้การใช้เงินที่มีอยู่ในวงจำกัดได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

3.3 วิธีการศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้ใช้

จากประโยชน์ของการศึกษาผู้ใช้ ทำให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้ทั้งความสนใจและความต้องการในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจึงได้มีผู้สรุปวิธีการศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้ใช้ (ชาตาคักดี วชิรปรีชาพงษ์. 2540: 17-18; ประยงค์ศรี พัฒนกิจจำรูญ. 2524: 12-13) ไว้ดังนี้

1. การสนทนาไต่ถาม บรรณารักษ์อาจสนทนากับผู้มาใช้บริการในโอกาสที่เหมาะสม
2. การให้ผู้ใช้เสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการให้ห้องสมุดจัดหา
3. พิจารณาสถิติการใช้โดยดูจากสถิติการยืมที่ห้องสมุดเก็บรวบรวมไว้
4. การให้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทราบความสนใจ รสนิยม ความต้องการของผู้ใช้บริการว่าเป็นอย่างไรตลอดจนทราบปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
5. การศึกษาการอ้างอิงของเอกสารในงานเขียนต่างๆ ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของทรัพยากรสารสนเทศผู้ใช้ห้องสมุดนิยมนำไปอ้างอิง

การศึกษาผู้ใช้มีหลายวิธีดังกล่าวข้างต้น ดินกิน (Dinkins. 2003: 46) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการศึกษาผู้ใช้ที่นิยมปฏิบัติกันมากคือ การศึกษาสถิติการยืมหนังสือออกไปใช้นอกห้องสมุด เพราะการศึกษาสถิติการยืมที่ห้องสมุดเก็บรวบรวมไว้ด้วยระบบอัตโนมัติทำให้ตัวเลขเชื่อถือได้ การศึกษาวิธีนี้จะทำให้ทราบว่า ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดรายการใดใช้มาก รายการใดใช้น้อยเป็นจำนวนเท่าใด ตลอดจนทำให้ทราบว่า มีการใช้มากใช้น้อยในสาขาวิชาใดบ้างและรายการใดที่ไม่มีการใช้ และช่วยในการตัดสินใจในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เพราะปัจจุบันทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดถูกจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบฐานข้อมูลและนำมาใช้ในระบบงานบริการยืม – คืน (Circulation Module) ด้วย ซึ่งช่วยในการจัดการและควบคุมงานบริการยืม – คืน ทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ห้องสมุด ดังนั้นจึงมีประวัติการยืมทรัพยากรสารสนเทศ แต่ละรายการ ซึ่งสามารถรวบรวมได้สะดวก รวดเร็วและเชื่อถือได้

4. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.1 ประวัติ

ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2530 เพื่อให้บริการแก่คณาจารย์ นิสิตและบุคลากรของคณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล

ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ อยู่ภายใต้สังกัดของสำนักหอสมุดกลางโดยนิตินัย มีการจัดทำแผนงานและดำเนินนโยบายร่วมกันและในทางปฏิบัติให้ดำเนินงานขึ้นตรงกับคณบดีคณะแพทยศาสตร์

ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ได้ย้ายไปเปิดให้บริการที่ชั้น 5 อาคารโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก

เนื่องจากคณะแพทยศาสตร์ มีการเรียนการสอนสำหรับนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 1 - 3 ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จึงมีหนังสือส่วนหนึ่งที่ทางห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จัดซื้อหนังสือและจัดเก็บให้บริการที่ชั้น 5 ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ ได้เริ่มใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Horizon ซึ่งเป็นฐานเดียวกับของสำนักหอสมุดกลางมาใช้ในการลงฐานข้อมูลหนังสือในปี พ.ศ. 2548 และในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ได้เริ่มนำโปรแกรม Horizon มาใช้ในการให้บริการ ยืม – คืน ในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ ซึ่งสามารถบันทึกจำนวนการใช้หนังสือแต่ละวันที่ยืมออกจากห้องสมุดได้

ในการจัดซื้อหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้กับแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์ โดยจัดสรรงบประมาณตามค่า F T E S (Full Time Equivalent Students)

การจัดหาหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มีการจัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือ ซึ่งกรรมการคัดเลือกหนังสือ คือ อาจารย์ที่เป็นตัวแทนของแต่ละภาควิชาทั้ง 17 ภาควิชา และแต่งตั้งโดยคณบดีคณะแพทยศาสตร์ โดยจะมีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการคัดเลือกหนังสือได้ทราบว่าแต่ละภาควิชาได้รับงบประมาณเท่าไร และอาจารย์ที่เป็นตัวแทนแต่ละภาควิชาจะเสนอหนังสือของภาควิชาที่อาจารย์สังกัดตามงบประมาณที่แต่ละภาควิชาได้รับและทางห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จะดำเนินการจัดซื้อหนังสือให้กับแต่ละภาควิชาตามที่คณะกรรมการคัดเลือกหนังสือเสนอมา

4.2 งานบริการยืม – คืน ของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์

ผู้ใช้สามารถค้นคว้าหาหนังสือแบบระบบชั้นเปิด หากต้องการยืมออกผู้ใช้สามารถติดต่อขอยืมได้ที่เคาน์เตอร์ยืม – คืน แต่เดิมผู้ใช้ต้องเขียนชื่อ – นามสกุล ลงในบัตรยืมและกรอกเลขทะเบียนหนังสือและชื่อเรื่องในบัตรสมาชิกห้องสมุดของตนเอง จากนั้นเจ้าหน้าที่จะประทับวันกำหนดส่งลงในบัตรกำหนดส่งที่ติดอยู่ที่ตัวเล่มหนังสือและบัตรยืม ซึ่งเจ้าหน้าที่จะจัดเก็บรวบรวมไว้แล้ว เรียงตามเลขเรียกหนังสือ แต่เนื่องจากห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้ในงานห้องสมุดและต่อมาได้พัฒนาให้ใช้ระบบอัตโนมัติ งานยืม – คืน อย่างเต็มรูปแบบ ปี 2549 ทำให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกเพิ่มขึ้นเพียงการนำหนังสือที่จะยืมออกมาติดต่อที่เคาน์เตอร์ยืม – คืน พร้อมกับนำบัตรประจำตัว ซึ่งเชื่อมต่อในระบบอัตโนมัติในฐานข้อมูลผู้ใช้ เจ้าหน้าที่จะทำการยืมจากเครื่องอ่านบาร์โค้ดที่บัตรประจำตัวผู้ใช้และอ่านบาร์โค้ดที่ติดกับตัวเล่มหนังสือ ให้ข้อมูล 2 ส่วนนี้ บันทึกลงในฐานข้อมูลการยืมและทำการลบสัญญาณแถบแม่เหล็กในตัวเล่ม ซึ่งเป็นระบบป้องกันการสูญหายของหนังสือก่อนให้ผู้ใช้นำออกจากห้องสมุดให้เรียบร้อย ซึ่งระบบอัตโนมัตินี้นอกจากจะอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้แล้ว ยังช่วยให้งานยืม – คืน สามารถจัดเก็บข้อมูลการยืมได้อย่างถูกต้องและสามารถค้นคืนข้อมูลเกี่ยวกับการยืม – คืน ของผู้ใช้ได้สะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะการเรียกดูสถิติการยืมหนังสือออกพร้อมกับแสดงสถิติเกี่ยวกับการยืม หมวดหมู่หนังสือหรือสาขาวิชาของหนังสือ หรือข้อมูลผู้ใช้ได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศพบว่า การศึกษามีความแตกต่างกัน และคล้ายคลึงกันในบางส่วน ซึ่งผู้วิจัยแยกเป็นงานวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

1.1 หนังสือที่มีการใช้น้อยหรือไม่มีการใช้

เคนท์ และคณะ (Kent; et al. 1979: 9 - 51) ศึกษาการใช้และไม่ใช้หนังสือของห้องสมุดฮิลล์แมน มหาวิทยาลัยพิทส์เบอร์เกอร์ ในช่วงปี ค.ศ. 1969 - 1975 โดยศึกษาจากสถิติการยืมเปรียบเทียบกับจำนวนหนังสือที่จัดหาทั้งหมด พบว่า หนังสือของห้องสมุดทั้งหมดถูกยืม ร้อยละ 60 ส่วนที่เหลือร้อยละ 40 ไม่เคยมีการยืมออกเลย ในช่วง 6 ปีแรกและหนังสือที่มีการใช้นั้นจะถูกยืมออกเพียง 1 หรือ 2 ครั้งเท่านั้น การศึกษาของ เคนท์ และคณะ ในห้องสมุดฮิลล์แมน ยังสามารถพยากรณ์เกี่ยวกับการใช้และไม่ใช้ว่า หนังสือที่จัดหาแล้วนำออกให้บริการภายใน 2 ปีแรก อาจมีการใช้ครั้งหนึ่งคือ 1 ใน 2 ของหนังสือทั้งหมดและหนังสือที่ไม่เคยถูกใช้เลยนั้น หากทิ้งระยะเวลาไว้ต่อไปหลังจากนั้นอีก 2 ปี สถิติการยืมจะลดลงถึง 1 ต่อ 4 และหากทิ้งระยะเวลาไว้ถึง 6 ปีแรก สถิติการยืมจะลดลงไปอีกตามลำดับคือ 1 ต่อ 50

1.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหากับการใช้ทรัพยากรห้องสมุด

เจน (Jain. 1965: Abstracts) เป็นผู้ศึกษาและค้นพบครั้งแรกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการจัดหากับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นสัดส่วนต่อกันและสามารถนำไปใช้ประเมินคุณค่าทรัพยากรห้องสมุดได้ เจน ได้ศึกษาสถิติการยืมหนังสือจากการสุ่มตัวอย่างจากหนังสือบางสาขาวิชาของห้องสมุดแห่งมหาวิทยาลัยเปอร์คิว พบว่า สัดส่วนของหนังสือที่จัดหาแยกตามสาขาวิชานั้นจะใกล้เคียงกับสัดส่วนการยืมออก เช่น การจัดหาหนังสือสาขาฟิสิกส์ของห้องสมุดแห่งนี้ คิดเป็นร้อยละ 12 การยืมออกคิดเป็นร้อยละ 10 และหากพบว่า ในสาขาวิชาใดที่มีอัตราการยืมออกน้อยกว่าการจัดหา ก็สามารถตีความได้ว่า การจัดหาหนังสือในสาขาวิชานั้น อาจไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และในขณะเดียวกันหากพบว่า อัตราการยืมมีมากกว่าการจัดหาหนังสือก็ตีความว่าห้องสมุดจัดหาหนังสือได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มาก แต่อาจมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งปรากฏการณ์นี้ว่า “ความไม่สมดุลหรือความลำเอียงของหนังสือบนชั้น” (Shelf Bias)

5.2 งานวิจัยในประเทศ

ปัทมากรีย์ วีระพันธ์ มาลี เสียงไทย และ อัจฉนา แสงกระจ่าง (2528: บทคัดย่อ) ได้ร่วมกันทำวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปริมาณการใช้เงินจัดซื้อหนังสือกับการใช้หนังสือในหมวดวิชาต่างๆ ที่จัดซื้อในปี พ.ศ. 2524 ของห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจรวบรวมรายการหนังสือจากสมุดทะเบียน ตั๋วบัตรรายการและบัตรหนังสือ จากการวิเคราะห์พบว่า ห้องสมุดใช้เงินจัดซื้อหนังสือในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด ซึ่งมีปริมาณมากที่สุดด้วย โดยมีอาจารย์และบรรณารักษ์

เป็นผู้พิจารณาสั่งซื้อในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับการใช้น้ำสื่อบพบว่ามีความสัมพันธ์กับการจัดหาน้ำนี้คือ มีการใช้น้ำสื่อบในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุดด้วย

ชนิดา จริยาพรพงศ์ (2532: บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดหาและการใช้น้ำสื่อบของหอสมุดกลางสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จัดหาในระยะเวลา 3 ปี คือ พ.ศ. 2525 – 2527 โดยหาปริมาณ สาขาวิชาประเภทของหนังสือและการใช้น้ำสื่อบ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดหากับการใช้น้ำสื่อบ โดยรวบรวมข้อมูลจากสมุดทะเบียนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บัตรรายการและบัตรหนังสือ ผลการวิจัยพบว่า การจัดหาและการใช้น้ำสื่อบภาษาไทยมีมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ และพบว่า การจัดหาและการใช้น้ำสื่อบสารคดีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีมากกว่าหนังสือบันเทิงคดี หนังสือภาษาไทยที่จัดหาและการใช้น้ำสื่อบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมีความสัมพันธ์กันระดับสูง

เพ็ญพิมล เชื้อนวนิน และคนอื่นๆ (2541: บทคัดย่อ) สํารวจการใช้น้ำสื่อบทางการแพทยัณ หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ. 2531– 2540 รวม 10 ปี จากสถิติการยืมหนังสือ เพื่อศึกษาการใช้น้ำสื่อบแพทยัสาขาต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของผู้ใช้กับสาขาวิชาหนังสือและอายุหนังสือว่ามีการใช้มากน้อยเพียงใด จากการศึกษาพบว่า จำนวนผู้ใช้ประมาณ 2,000 คน ยืมหนังสือประมาณปีละ 18,000 ครั้ง รวม 10 ปี เพื่อประกอบการเรียนการสอน การประกอบวิชาชีพแพทยัและศึกษาวิจัยเป็นสำคัญ หนังสือสาขาวิชากายวิภาคศาสตร์มีผู้ใช้มากที่สุด นิสิตแพทยัร่วมทุกชั้นปีใช้น้ำสื่อบมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ใช้ทั้งหมด รองลงมาคือ แพทยั ผู้ใช้อื่นๆ นิสิตปริญญาโทและอาจารย์ ตามลำดับและมีการใช้น้ำสื่อบใหม่ๆ มากกว่าหนังสือเก่า

มัทนา เจริญแพทยั (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาปริมาณและสาขาวิชาของหนังสือที่จัดหานํานักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2537 และศึกษาปริมาณการใช้น้ำสื่อบที่จัดหาในช่วงปีดังกล่าว ในช่วงปี พ.ศ. 3535 – พุทธศักราช 2540 รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้น้ำสื่อบดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า หอสมุดจัดหาหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ หนังสือที่จัดหามากที่สุดและถูกยืมใช้มากที่สุดคือ หนังสือหมวด 300 สังคมศาสตร์ หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์และหมวด 500 วิทยาศาสตร์ตามลำดับ ส่วนหนังสือหมวดที่จัดหาน้อยที่สุด คือ หมวด 200 ศาสนาและเป็นหมวดที่ถูกยืมใช้น้อยที่สุดแต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราการยืมตัวเล่มพบว่าหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการยืมตัวเล่มสูงที่สุด ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้น้ำสื่อบด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ พบว่า การจัดหาหนังสือมีความสัมพันธ์กับการใช้น้ำสื่อบในระดับสูง

สรุปงานวิจัยต่างประเทศและในประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศ ศึกษาการใช้และไม่ใช้น้ำสื่อบ โดยศึกษาจากสถิติการยืม โดยเปรียบเทียบกับจำนวนหนังสือที่จัดหามาทั้งหมด พบว่า หนังสือของหอสมุดทั้งหมดถูกยืมร้อยละ 60 ส่วนที่เหลือร้อยละ 40 ไม่เคยมีการยืมออกเลย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการจัดหากับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นสัดส่วนต่อกัน พบว่า สัดส่วน

ของหนังสือที่จัดหาแยกตามสาขาวิชานั้นใกล้เคียงกับสัดส่วนการยืมออก เช่น การจัดหาหนังสือสาขา
ฟิสิกส์คิดเป็นร้อยละ 12.00 การยืมออกคิดเป็นร้อยละ 10.00

ส่วนงานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการใช้เงินจัดซื้อหนังสือกับ
การใช้หนังสือในสาขาวิชาต่างๆ

จะเห็นได้ว่าทั้งงานวิจัยต่างประเทศและงานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับงบประมาณ
การจัดซื้อหนังสือและการใช้หนังสือในสาขาวิชาต่างๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. งบประมาณของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ที่จัดสรรให้แก่ภาควิชาต่างๆ ช่วงปี พ.ศ. 2547-2549 ได้มาจากตารางการจัดสรรงบประมาณให้แก่แต่ละภาควิชา ซึ่งทางห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ได้จัดทำไว้แต่ละปี เพื่อแจ้งให้แต่ละภาควิชาซึ่งจัดสรรโดยคิดตามค่า F T E S
2. ข้อมูลการยืมหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ได้จากฐานข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลางในช่วงปี พ.ศ. 2549 - 2550

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 4 ชิ้น ดังนี้

1. เครื่องมือวิจัยชิ้นที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลหนังสือที่มีการยืม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองให้เหมาะสมกับการจัดเก็บบันทึกข้อมูล ซึ่งในแบบบันทึกจะใช้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับระบบจัดหมู่ NLM เลขเรียกหนังสือ ชื่อหนังสือ จำนวนครั้งการใช้หนังสือ ดังตัวอย่าง

เครื่องมือการวิจัยขั้นที่ 3

แบบบันทึกงบประมาณของแต่ละภาควิชาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549

ภาควิชา	2547	2548	2549	รวม
กุมารฯ				
จักษุ-โสตฯ				
จิตเวช				
นิติเวช				
พยาธิวิทยา				
รังสี				
วิสัญญีวิทยา				
เวชศาสตร์ป้องกัน				
ศัลยศาสตร์				
สูติ - นรีเวช				
ออร์โธปิดิกส์				
อายุรศาสตร์				

เครื่องมือการวิจัยขั้นที่ 4 แบบบันทึกการใช้และไม่ใช้หนังสือของห้องสมุดแยกตามภาควิชาและระบบ
การแบ่งหมู่ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติมีรูปแบบ ดังนี้

ภาควิชา	ระบบห้องสมุดแพทย์แห่งชาติ	จำนวนครั้ง ไม่มีการใช้	จำนวนครั้ง มีการใช้	จำนวนเล่ม ที่มีการใช้	จำนวนเล่ม ทั้งหมด
กุมารฯ	WS กุมารเวชศาสตร์				
จักษุ-โสตฯ	WV โสต ศอ นาสิก WW จักษุวิทยา				
จิตเวช	WM จิตเวชศาสตร์				
นิติ	W อาชีพด้านสุขภาพ				
พยาธิวิทยา	QY พยาธิวิทยาคลินิก QZ พยาธิวิทยา				
รังสี	WN รังสีวิทยา				
เวชศาสตร์ป้องกัน	WA สาธารณสุขศาสตร์ WB เวชศาสตร์ปฏิบัติ WC โรคติดต่อ WD โภชนาการผิดปกติ				
ศัลยศาสตร์ วิสัญญีวิทยา	WO ศัลยศาสตร์				
สูติ - นรีเวช	WP นรีเวชศาสตร์ WQ สูติศาสตร์ WJ ระบบสืบสภาวะและ อวัยวะสืบพันธุ์				
ออร์โธปิดิกส์	WE ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก				
อายุรศาสตร์	WF ระบบทางเดินหายใจ WG ระบบหัวใจและหลอดเลือด WH ระบบเกี่ยวกับเลือดและ ต่อมน้ำเหลือง				
อายุรศาสตร์	WI ระบบเกี่ยวกับการย่อยอาหาร WK ระบบต่อมไร้ท่อ WL ระบบประสาท WR ตจวิทยา WT เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ				
	รวม				

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลการใช้หนังสือ ผู้วิจัยได้ติดต่อกับหัวหน้างานเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอข้อมูลการยืมหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ และนำข้อมูลดังกล่าวมาบันทึกข้อมูลลงในเครื่องมือบันทึกข้อมูลและหลังจากผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลการใช้หนังสือจากแบบบันทึกการยืมหนังสือออกจากห้องสมุดจากแบบบันทึกการยืมหนังสือ ผู้วิจัยได้แยกบัตรบันทึกโดยแยกตามระบบ NLM โดยแยกเป็นหนังสือที่มีการยืม และหนังสือที่ไม่มีการยืม และจัดทำตารางโดยแยกภาคีวิทยากับระบบ NLM ดังตัวอย่าง บันทึกลงในเครื่องมือขึ้นที่ 2

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลของงบประมาณของแต่ละภาควิชา ผู้วิจัยได้รวบรวมจากแฟ้มงบประมาณที่ทางห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ได้จัดเก็บไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549 แล้วบันทึกลงในเครื่องมือขึ้นที่ 1

3. นำข้อมูลที่บันทึกมาศึกษารายละเอียด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณผลรวมงบประมาณของแต่ละภาควิชาทั้งหมดทุกปีจากตารางงบประมาณของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์และรวมทั้งหมด

2. แจกแจงความถี่การใช้หนังสือ แยกตามรายชื่อหนังสือและคำนวณหาค่าร้อยละของแต่ละกลุ่ม แยกตามภาควิชา

3. คำนวณค่าสหสัมพันธ์ของงบประมาณ และปริมาณการใช้หนังสือแยกเป็นรายภาควิชา และผลรวมทั้งหมด

4. การแปลผลค่าความสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ดังนี้ (มุกดา ต้นชัย. 2549: 33)

มากกว่า 0.80	มีความสัมพันธ์กัน	สูงมาก
0.66 – 0.80	มีความสัมพันธ์กัน	สูง
0.40 – 0.59	มีความสัมพันธ์กัน	ปานกลาง
0.20 – 0.39	มีความสัมพันธ์กัน	ต่ำ
ต่ำกว่า 0.20	มีความสัมพันธ์กัน	ต่ำมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยใช้ชื่อภาควิชาแสดงผลแทนหมวดหมู่วิชาที่เกี่ยวข้องตามระบบ
หอสมุดแพทย์แห่งชาติ ดังต่อไปนี้

1. ภาควิชากุมารเวชศาสตร์	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WS กุมารเวชศาสตร์
2. ภาควิชาจักษุ-โสตฯ	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WV โสต ศอ นาสิก WW จักษุวิทยา
3. ภาควิชาจิตเวช	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WM จิตเวชศาสตร์
4. ภาควิชานิติเวช	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด W อาชีพด้านสุขภาพ
5. ภาควิชาพยาธิวิทยา	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด QY พยาธิวิทยาคลินิก QZ พยาธิวิทยา
6. ภาควิชารังสี	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WN รังสีวิทยา
7. ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกัน	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WA สาธารณสุขศาสตร์ WB เวชศาสตร์ปฏิบัติ WC โรคติดต่อ WD โภชนาการผิดปกติ
8. ภาควิชาศัลยศาสตร์	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WO ศัลยศาสตร์
9. ภาควิชาวิสัญญีวิทยา	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WO ศัลยศาสตร์

10. ภาควิชาสูติ – นรีเวช	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WP นรีเวชศาสตร์ WQ สูติศาสตร์ WJ ระบบสืบสาวะและอวัยวะสืบพันธุ์
11. ภาควิชาออร์โธปิดิกส์	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WE ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก
12. ภาควิชาอายุรศาสตร์	ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ หมวด WF ระบบทางเดินหายใจ WG ระบบหัวใจและหลอดเลือด WH ระบบเกี่ยวกับเลือดและ ต่อมน้ำเหลือง WI ระบบเกี่ยวกับการย่อยอาหาร WK ระบบต่อมไร้ท่อ WL ระบบประสาท WR ตจวิทยา WT เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. งบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์แยกตามปีในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2549 และผลรวม
2. การใช้หนังสือทางการแพทย์
  - 2.1 ค่าร้อยละของหนังสือที่มีการใช้และที่ไม่มีการใช้
  - 2.2 สัดส่วนของจำนวนเล่มต่อปริมาณการใช้หนังสือที่มีการใช้
3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชากับปริมาณการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. งบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์แยกตามปี ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2549 และผลรวม ปรากฏผลดัง ตาราง 1

ตาราง 1 งบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์แยกตามปีในช่วงปี พ.ศ. 2547-2549 และผลรวม

ภาควิชา	2547	2548	2549	รวม
กุมารฯ	150,205.20	68,830.50	141,261.70	360,297.40
จักษุ-โสตฯ	62,967.00	33,590.20	69,459.30	166,016.50
จิตเวช	892.50.00	17,679.00	50,994.40	69,565.90
นิติเวช	-	6,166.00	6,722.20	12,888.20
พยาธิวิทยา	126,959.70	104,602.00	121,558.90	353,120.60
รังสี	11,007.00	49,696.00	11,340	72,043.00
วิสัญญีวิทยา	41,479.20	21,190.50	62,422.70	125,092.40
ศัลยศาสตร์	280,119.70	231,855.90	80,920.50	592,896.10
รวม 2 ภาควิชา	321,598.90	253,046.40	143,343.20	717,988.50
เวชศาสตร์ป้องกัน	51,568.70	144,124.60	75,217.70	270,911.00
สูติ - นรีเวช	136,359.50	77,515.00	116,039	329,913.50
ออร์โธปิดิกส์	39,792.50	24,632.00	42,465.60	106,890.10
อายุรศาสตร์	59,196.20	188,332.70	175,713.40	423,242.30
รวม	960,547.20	968,214.40	954,115.40	2,882,877.00

จากตาราง 1 แสดงว่าในรอบ 3 ปี ที่ศึกษา งบประมาณค่าหนังสือจำแนกตามภาควิชาพบว่า ภาควิชาที่ได้งบประมาณสูงสุดคือ ภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ รองลงมาคือ ภาควิชาอายุรศาสตร์ ส่วนภาควิชาที่ได้รับต่ำสุดคือ ภาควิชานิติเวชศาสตร์

สำหรับงบประมาณภาควิชาวิสัญญีวิทยา และภาควิชาศัลยศาสตร์นำมารวมกันเพื่อสะดวกในการคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ เพราะหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของ 2 ภาควิชา ตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติหมวด WO

2. การใช้หนังสือทางการแพทย์

2.1 ค่าร้อยละของจำนวนเล่มของแต่ละภาควิชาจากจำนวนเล่มทั้งหมดและร้อยละของจำนวนเล่มที่มีการใช้และไม่มีการใช้

ตาราง 2 ร้อยละของจำนวนเล่มของแต่ละภาควิชาจากจำนวนเล่มทั้งหมดและร้อยละของจำนวนเล่มที่ไม่มีการยืมออกจากห้องสมุดและร้อยละของจำนวนเล่มที่มีการยืมออกจากห้องสมุดจากจำนวนเล่มทั้งหมดของแต่ละภาควิชา

ภาควิชา	รวมจำนวนเล่ม	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนเล่มที่ไม่มีการใช้		จำนวนเล่มที่มีการใช้	
			จำนวนเล่ม	ร้อยละ	จำนวนเล่ม	ร้อยละ
กุมารฯ	392	9.21	200	51.02	192	48.98
จักษุ-โสตฯ	259	6.09	110	42.47	149	57.53
จิตเวช	103	2.42	45	43.69	58	56.31
นิติเวช	151	3.55	97	64.24	54	35.76
พยาธิวิทยา	273	6.42	192	70.33	81	29.67
รังสี	90	2.12	30	33.33	60	66.67
เวชศาสตร์	778	18.29	474	60.93	304	39.07
ศัลยศาสตร์ วิทยาศาสตร์	410	9.64	167	40.73	243	59.27
สูติ - นรีเวช	458	10.77	210	45.85	248	54.15
ออร์โธปิดิกส์	272	6.39	128	47.06	144	52.94
อายุรศาสตร์	1,068	25.1	603	56.46	465	43.54
รวม	4,254	100	2,256	53.03	1,998	46.97

จากตาราง 2 แสดงว่า ภาควิชาอายุรศาสตร์มีจำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องสูงสุดคือร้อยละ 25.1 (1,068 เล่ม) รองลงไปคือ ภาควิชาเวชศาสตร์ ร้อยละ 18.29 (778 เล่ม) ส่วนภาควิชาที่มีจำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องต่ำสุด 2 ภาควิชาคือ ภาควิหารังสีวิทยา ร้อยละ 2.12 (90 เล่ม) และภาควิชาจิตเวชศาสตร์ ร้อยละ 2.42 (103 เล่ม)

ส่วนร้อยละของจำนวนที่มีการใช้คิดตามสัดส่วนของหนังสือที่เกี่ยวข้องแต่ละภาควิชา พบว่ามี 6 ภาควิชา ที่มีการใช้เกินกว่าร้อยละ 50.00 คือ ภาควิหารังสีวิทยาร้อยละ 66.67 (60 เล่ม จาก 90 เล่ม) รองลงไปคือ ภาควิชาวิทยาศาสตร์และภาควิชาศัลยศาสตร์ร้อยละ 59.27 (243 เล่มจาก 410 เล่ม) ภาควิชาจักษุ - โสตฯ ร้อยละ 57.53 (149 เล่มจาก 259 เล่ม) ภาควิชาจิตเวชร้อยละ 56.31 (58 เล่ม

จาก 103 เล่ม) ภาควิชาสุติ – นรีเวชร้อยละ 54.15 (248 เล่ม จาก 458 เล่ม) และภาควิชาออร์โธปิดิกส์ ร้อยละ 52.94 (144 เล่ม จาก 272 เล่ม)

ส่วนภาควิชาที่มีการใช้ต่ำสุดคือ ภาควิชาพยาธิวิทยาร้อยละ 29.67 (81 เล่ม จาก 273 เล่ม) ร้อยละของจำนวนเล่มที่ไม่มีมีการใช้มากที่สุด ได้แก่ ภาควิชาพยาธิวิทยาร้อยละ 70.33 (192 เล่ม จาก 273 เล่ม)

จากจำนวนเล่มทั้งหมด 4,254 เล่ม จำนวนเล่มที่มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 46.97 (1,998 เล่ม จาก 4,254 เล่ม) และจำนวนเล่มที่ไม่มีมีการใช้คิดเป็นร้อยละ 53.03 (2,256 เล่ม จาก 4,254 เล่ม)

2.2 สัดส่วนของจำนวนเล่มต่อจำนวนครั้งของการใช้

ตาราง 3 สัดส่วนจำนวนเล่มที่มีการใช้กับจำนวนครั้งของการใช้

ภาควิชา	จำนวนเล่มที่มีการใช้	จำนวนครั้งที่มีการใช้	สัดส่วนจำนวนเล่มต่อจำนวนครั้งที่มีการใช้
กุมารฯ	192	2,101	1.00 : 10.94
จักษุ-โสตฯ	149	955	1.00 : 6.41
จิตเวช	58	293	1.00 : 5.05
นิติเวช	54	533	1.00 : 9.87
พยาธิ	81	195	1.00 : 2.41
รังสี	60	595	1.00 : 9.92
เวชศาสตร์	304	2,564	1.00 : 8.43
ศัลยศาสตร์ วิทยุณีวิทยา	243	2,273	1.00 : 9.35
สุติ – นรีเวช	248	2,056	1.00 : 8.29
ออร์โธปิดิกส์	144	1,122	1.00 : 7.79
อายุรศาสตร์	465	2,360	1.00 : 5.08
รวม	1,998	15,047	1.00 : 7.53

จากตาราง 3 แสดงว่า หนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาควิชากุมารเวชศาสตร์ มีสัดส่วนการใช้สูงสุด คือ 1.00 : 10.94 ส่วนสัดส่วนการใช้ต่ำสุดคือ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาควิชาพยาธิวิทยา คือ 1.00 : 2.41 สัดส่วนโดยรวมทั้งหมดพบว่าสัดส่วนการใช้เป็น 1.00 : 7.53

3. ความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชา กับปริมาณการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลงบประมาณที่แต่ละภาควิชาได้รับที่ปรากฏในตาราง 1 และปริมาณการยืมหนังสือ (จำนวนครั้ง) ที่ปรากฏในตาราง 3 ไปคำนวณค่าสหสัมพันธ์ ปรากฏดัง ตาราง 4

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาและปริมาณการใช้หนังสือ

	ปริมาณการใช้หนังสือ
งบประมาณปี 2547 – 2549	$r_{xy} = 0.981^*$

$$* r_{xy} (.05; n = 11) = 0.602$$

จากตาราง 4 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 – 2549 กับปริมาณการใช้หนังสือ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอยู่ในระดับสูงมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์กับปริมาณการใช้หนังสือในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้และไม่มีการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โดยแยกตามหมวดหมู่ตามระบบ NLM
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์กับปริมาณการใช้หนังสือในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมมุติฐานในการวิจัย

การใช้หนังสือที่สั่งซื้อโดยแต่ละภาควิชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับงบประมาณที่แต่ละภาควิชาที่ได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล
งบประมาณของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์มีจัดสรรให้แก่ภาควิชาต่างๆ ช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2549 โดยจัดสรรงบประมาณให้แก่แต่ละภาควิชาตามค่า FTES ส่วนข้อมูลการยืมหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ได้รวบรวมจากฐานข้อมูล Horizon ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติจากงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลางในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2550
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลหนังสือที่มีการยืมจากข้อมูลการยืมหนังสือโดยงานเทคโนโลยีสารสนเทศได้รวบรวมข้อมูลการใช้หนังสือให้ผู้วิจัย จำแนกออกเป็นข้อมูลหนังสือภาษาไทย และภาษาต่างประเทศและข้อมูลหนังสือที่มีการยืมและข้อมูลหนังสือที่ไม่มีการยืม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือแบบบันทึกข้อมูลหนังสือที่มีการยืมและแบบบันทึกข้อมูลหนังสือที่ไม่มีการยืม เมื่อผู้วิจัยบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลหนังสือที่มีการยืมและแบบบันทึกข้อมูลทั้ง 2 แบบมาแยกตามภาควิชา

โดยจำแนกตามระบบบันทึกหอสมุดแพทย์แห่งชาติ (NLM) และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการใช้ และไม่ใช้หนังสือของห้องสมุดแยกตามภาควิชา และระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของงบประมาณของแต่ละภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ได้รวบรวมงบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชา โดยจัดทำเป็นตาราง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลงบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชามาจัดทำตารางและรวบรวมงบประมาณตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549

การเก็บข้อมูลการใช้หนังสือและหนังสือที่ไม่มีการใช้ จากข้อมูลการยืมหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาแจกแจงความถี่ลงในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสรุปได้ข้อมูลจากแบบบันทึกการใช้และไม่ใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โดยแยกตามภาควิชา และระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ (NLM)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการใช้หนังสือโดยแจกแจงความถี่การใช้หนังสือจำแนกตามรายชื่อหนังสือแต่ละรายการมาคำนวณหาค่าร้อยละของแต่ละกลุ่ม แยกตามภาควิชา นำข้อมูลงบประมาณและปริมาณการใช้หนังสือของแต่ละภาควิชามาเปรียบเทียบและคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ของงบประมาณ และปริมาณการใช้หนังสือจำแนกตามรายภาควิชา และผลรวมทั้งหมดโดยใช้สถิติค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณในการซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชา ในคณะแพทยศาสตร์ และปริมาณการใช้หนังสือในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สรุปผลได้ ดังนี้

1. งบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์ จำแนกตามช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2549 และผลรวม

ในรอบ 3 ปี ที่ศึกษางบประมาณค่าหนังสือ จำแนกตามภาควิชาพบว่าภาควิชาที่ได้รับงบประมาณสูงสุดคือ ภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ รองลงมาคือ ภาควิชาอายุรศาสตร์ ส่วนภาควิชาที่ได้รับงบประมาณต่ำสุดคือ ภาควิชานิติเวชศาสตร์

สำหรับงบประมาณภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์นำมารวมกัน เพื่อสะดวกในการคำนวณหาค่าความสัมพันธ์เพราะหนังสือของทั้ง 2 ภาควิชามีเนื้อหาตรงกับระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ (NLM) ในหมวด WO

2. การใช้หนังสือทางการแพทย์

2.1 ร้อยละของจำนวนเล่มของแต่ละภาควิชา จากจำนวนเล่มทั้งหมด และร้อยละของจำนวนเล่มที่มีการใช้และไม่มีการใช้พบว่า

ภาควิชาที่มีจำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องสูงสุดคือ ภาควิชาอายุรศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 25.1 (1,068 เล่ม) รองลงมาคือ ภาควิชาเวชศาสตร์ ร้อยละ 18.29 (778 เล่ม) ส่วนภาควิชาที่มีจำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องต่ำสุด 2 วิชาคือ ภาควิชารังสีวิทยาร้อยละ 2.12 (90 เล่ม) และภาควิชาจิตเวชศาสตร์ร้อยละ 2.42 (103 เล่ม)

ส่วนร้อยละของจำนวนที่มีการใช้ คิดตามสัดส่วนของหนังสือที่เกี่ยวข้องของแต่ละภาควิชาพบว่า มี 6 ภาควิชาที่มีการใช้เกินกว่าร้อยละ 50 คือภาควิชารังสีวิทยาร้อยละ 66.67 (60 เล่ม จาก 90 เล่ม) รองลงไปคือ ภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ร้อยละ 59.27 (243 เล่ม จาก 410 เล่ม) ภาควิชาจักษุ-โสตฯ ร้อยละ 57.53 (149 เล่ม จาก 259 เล่ม) ภาควิชาจิตเวช ร้อยละ 56.31 (58 เล่ม จาก 103 เล่ม) และภาควิชาสูติ-นรีเวช ร้อยละ 54.15 (248 เล่ม จาก 458 เล่ม) และภาควิชาออร์โธปิดิกส์ร้อยละ 52.94 (144 เล่ม จาก 272 เล่ม)

ส่วนภาควิชาที่มีการใช้ต่ำสุดคือ ภาควิชาพยาธิวิทยาร้อยละ 29.67 (81 เล่ม จาก 273 เล่ม)

ร้อยละของจำนวนเล่มที่ไม่มีการใช้มากที่สุดได้แก่ ภาควิชาพยาธิวิทยาร้อยละ 70.33 (192 เล่ม จาก 273 เล่ม)

จากจำนวนเล่มทั้งหมด 4,254 เล่ม จำนวนเล่มที่มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 46.97 (1,998 เล่ม จาก 4,254 เล่ม) และจำนวนเล่มที่ไม่มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 53.03 (2,256 เล่ม จาก 4,254 เล่ม)

2.2 สัดส่วนของจำนวนเล่มต่อปริมาณการใช้หนังสือ

ภาควิชาที่มีสัดส่วนจำนวนเล่มการใช้สูงสุด ได้แก่ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คือ 1.00 : 10.94 ส่วนภาควิชาที่มีสัดส่วนการใช้ต่ำสุดคือ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาควิชาพยาธิวิทยา คือ 1.00 : 2.41

สัดส่วนโดยรวมทั้งหมดพบว่าสัดส่วนโดยรวมทั้งหมดคือ 1.00 : 7.53

3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชากับปริมาณการใช้หนังสือ

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549 กับปริมาณการใช้หนังสือมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอยู่ในระดับสูงมาก

อภิปรายผล

1. งบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549

ในรอบ 3 ปีที่ศึกษางบประมาณค่าหนังสือ ภาควิชาที่ได้รับงบประมาณสูงสุดคือ ภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ ภาควิชาวิสัญญีวิทยาได้รับงบประมาณรวม 125,092.40 บาท และภาควิชาศัลยศาสตร์ได้รับงบประมาณรวม 592,896.10 บาท รวมภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ได้รับงบประมาณรวม 717,988.50 บาท เนื่องจากศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณค่าหนังสือกับการใช้จึงจำเป็นต้องรวม 2 ภาควิชา เพราะเนื้อหาของหนังสือ 2 ภาควิชาอยู่ในหมวด WO ในการวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องรวมงบประมาณ 2 ภาควิชา เนื่องจากหนังสือของ 2 ภาควิชามีเนื้อหาอยู่ในหมวด WO ของระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติ

รองลงมาคือ ภาควิชาอายุรศาสตร์ได้รับงบประมาณ 3 ปี เป็นเงิน 423,242.30 บาท เนื่องจากภาควิชาอายุรศาสตร์เป็นภาควิชาใหญ่ และมีการเรียนการสอนหลายวิชา จึงได้งบประมาณรองจากภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์

ส่วนภาควิชาที่ได้รับงบประมาณใน 3 ปี น้อยที่สุดคือ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ เป็นเงิน 12,888.20 บาท เนื่องจากภาควิชานิติเวชศาสตร์เริ่มมีการเรียนการสอนในปี 2548 ในปี 2547 ไม่มีการเรียนการสอนจึงไม่ได้รับงบประมาณทำให้ยอดรวมใน 3 ปี น้อยที่สุด

2. การใช้หนังสือทางการแพทย์

2.1 ค่าร้อยละของจำนวนเล่มของแต่ละภาควิชา จากจำนวนเล่มทั้งหมดและร้อยละของจำนวนเล่มที่มีการใช้และไม่มีการใช้

ภาควิชาอายุรศาสตร์มีจำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องสูงสุด คือ ร้อยละ 25.10 (1,068 เล่ม) เนื่องจากภาควิชาอายุรศาสตร์เป็นภาควิชาใหญ่ มีการเรียนการสอนหลายวิชาและได้รับงบประมาณมาก รองจากภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาศัลยศาสตร์ รองลงมาคือ ภาควิชาเวชศาสตร์ ร้อยละ 18.29 (778 เล่ม) เนื่องจากภาควิชาเวชศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลายหมวด ได้แก่ หมวด WA สาธารณสุขศาสตร์ WB เวชศาสตร์ปฏิบัติ WC หมวดโรคติดต่อและหมวด WD โภชนาการผิดปกติ

ส่วนภาควิชาที่จำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องต่ำสุดคือภาควิชารังสีวิทยาร้อยละ 2.12 (90 เล่ม) เนื่องจากมีรายวิชาที่เปิดสอนน้อยทำให้ค่า F T E S ต่ำ จึงทำให้ได้รับงบประมาณน้อย ส่งผลให้จัดซื้อหนังสือได้น้อย ส่วนภาควิชาจิตเวชศาสตร์ ร้อยละ 2.42 (103 เล่ม) เช่นเดียวกับภาควิชารังสีวิทยาคือมีค่า F T E S ต่ำ ทำให้ได้รับงบประมาณน้อยจึงจัดซื้อหนังสือได้น้อย

ส่วนร้อยละของจำนวนที่มีการใช้คิดตามสัดส่วนของหนังสือที่เกี่ยวข้องของแต่ละภาควิชาพบว่า มี 6 ภาควิชาที่มีการใช้เกินกว่าร้อยละ 50.00 คือภาควิชารังสีวิทยาร้อยละ 66.61 (60 เล่ม จาก 90 เล่ม) เนื่องจากภาควิชารังสีวิทยามีจำนวนหนังสือน้อยคือ 90 เล่มมีการใช้ 60 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 66.61 รองลงมาคือ ภาควิชาวิสัญญีวิทยาและภาควิชาและศัลยศาสตร์ร้อยละ 59.27 (243 เล่ม จาก 410 เล่ม) เนื่องจากภาควิชาศัลยศาสตร์เป็นภาควิชาใหญ่มีการเรียนการสอนมากจึงมีการใช้มากคือ 243 เล่มจากจำนวนทั้งหมด 410 เล่ม ภาควิชาจักษุ – โสตฯ คือ รายวิชาที่มีการเรียนการสอนหลายวิชาและหลายด้าน จึงมีการใช้มาก ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ร้อยละ 56.31 (58 เล่มจาก 103 เล่ม) เนื่องจากภาควิชาจิตเวชศาสตร์มีจำนวนหนังสือน้อยคือ 103 เล่ม มีการใช้ 58 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 56.31

ภาควิชาสูติ – นรีเวชร้อยละ 54.15 (248 เล่ม จาก 458 เล่ม) ภาควิชาสูติ – นรีเวช มีการเรียนการสอนหลายวิชา มีงบประมาณสูง จึงมีจำนวนหนังสือมาก คือ 458 เล่ม ภาควิชาสูติ – นรีเวช เป็นภาควิชาที่มีการเรียนการสอนมากที่สุดจึงมีการใช้มากที่สุดคือ 248 เล่ม จาก 458 เล่ม และภาควิชาออร์โธปิดิกส์ร้อยละ 52.94 (144 เล่มจาก 272 เล่ม) เนื่องจากภาควิชาออร์โธปิดิกส์ มีการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมากการใช้จึงอยู่ที่ร้อยละ 52.94 และ 144 เล่มจาก 272 เล่ม

ส่วนภาควิชาที่มีการใช้ต่ำสุดคือ ภาควิชาพยาธิวิทยาร้อยละ 29.67 (81 เล่มจาก 273 เล่ม) เพราะหนังสือของภาควิชาพยาธิวิทยาส่วนหนึ่งอยู่ที่สำนักหอสมุดกลาง และมีการเรียนการสอนพยาธิวิทยา คือ อยู่ที่วิทยาเขตประสานมิตร และในการทำวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้เก็บข้อมูลที่สำนักหอสมุดกลาง ทำให้จำนวนการใช้ของภาควิชาพยาธิวิทยามีการใช้ต่ำสุด

จากจำนวนเล่มทั้งหมด 4,254 เล่ม จำนวนเล่มที่มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 46.97 (1,998 เล่มจาก 4,254 เล่ม) และจำนวนเล่มที่ไม่มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 53.03 (2,256 เล่มจาก 4,254 เล่ม) จากจำนวนเล่มทั้งหมด 4,254 เล่ม จำนวนเล่มที่มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 46.97 (1,998 เล่มจาก 4,254 เล่ม) เนื่องจากหนังสือทางการแพทย์ส่วนใหญ่จะมีน้ำหนักมากผู้ใช้ส่วนหนึ่งมักจะขอยืม เพื่อนำไปถ่ายเอกสาร ซึ่งร้านถ่ายเอกสารอยู่หน้าหอสมุดคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งจำนวนเล่มที่นำไปถ่ายเอกสารไม่ได้เก็บสถิติ ซึ่งมีจำนวนมากทำให้จำนวนการใช้ไม่ถึงร้อยละ 50

2.2 สัดส่วนของจำนวนเล่มต่อจำนวนครั้งของการใช้

สัดส่วนของจำนวนเล่มต่อจำนวนของการใช้ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์มีสัดส่วนจำนวนเล่มต่อจำนวนครั้งของการใช้มากที่สุดคือ 1.00 : 10.94 คือ หนังสือ 1 เล่ม มีจำนวนครั้งการยืมออกเท่ากับ 10.94 ครั้ง จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ให้บริการยืม – คืน ของห้องสมุดคณะแพทย ปรากฏว่า นิสิตแพทย์มายืมหนังสือทางกุมารเวชศาสตร์ เพื่อทำรายงานและใช้ประกอบเวลาขึ้น Ward ภาควิชาที่มีสัดส่วนการใช้ต่ำคือ ภาควิชาพยาธิวิทยา คือ 1.00 : 2.41 เนื่องจากนิสิตที่เรียนทางพยาธิวิทยาเป็นนิสิตทางปริศลินิค ซึ่งการเรียนการสอนอยู่ที่วิทยาเขตประสานมิตร แต่การวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลการใช้เฉพาะทางวิทยาเขตทองครักษ์ จึงทำให้สัดส่วนของการใช้หนังสือของภาควิชาพยาธิวิทยาต่ำกว่าภาควิชาอื่นๆ

สัดส่วนโดยรวมทั้งหมดพบว่า สัดส่วนการใช้เป็น 1.00 : 7.53 ครั้ง ใน 3 ปี เท่ากับ 3.7 ครั้ง ต่อปี ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูงกว่า งานวิจัยอื่นที่เคยมีมาในประเทศไทยคือจากการศึกษางานวิจัยของ ดวงใจ กาญจนศิลป์ (2551: 38) เรื่องปริมาณและการใช้หนังสือที่จัดหาตามการเสนอแนะของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตามสาขาวิชาที่จัดหาในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 – 2549 (ระยะที่ 2) ผลการวิจัยพบว่าอัตราการใช้โดยเฉลี่ย 1.31 ครั้ง /ปี

3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือของแต่ละภาควิชา กับปริมาณการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณค่าหนังสือของแต่ละภาควิชาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547– 2549 กับปริมาณการใช้หนังสือมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอยู่ในระดับสูงมาก

โดยภาพรวมการจัดหาหนังสือของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ เพราะในการจัดหานั้น ห้องสมุดมีคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือ ซึ่งเป็นคณาจารย์ ซึ่งเป็นตัวแทนของคณาจารย์จากทุกภาควิชาในคณะแพทยศาสตร์ และคณะกรรมการทุกท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี บางท่านไปคัดเลือกหนังสือที่ร้านหนังสือทางการแพทย์ บางท่านเมื่อทางร้านนำหนังสือมาเสนอคณะกรรมการคัดเลือกจะคัดเลือกเพื่อให้ทางห้องสมุดดำเนินการ บางท่านส่งรายชื่อหนังสือ เพื่อให้ทางห้องสมุดดำเนินการจัดซื้อต่อไป ทำให้ปริมาณการใช้และการจัดหามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากแนวปฏิบัติในการจัดหาหนังสือของห้องสมุดคณะแพทย์ที่ผ่านมา จะให้อาจารย์เสนอแนะเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่เปิดโอกาสให้นิสิตได้เสนอแนะอย่างเต็มที่ ฉะนั้นควรเปิดโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดให้มากขึ้นกว่าเดิม

แนวทางสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อ วารสารและฐานข้อมูล กับการใช้วารสาร และฐานข้อมูลของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ. (2546). การวิเคราะห์การจัดซื้อและการใช้หนังสือ. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุวรรณ ตันวิจิตร. (2541). รายงานการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของหนังสือทั่วไปที่ไม่มีผู้ใช้ของห้องสมุด วิทยาเขตบางนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิดา จริยาพรพงศ์. (2532). การจัดหาและการใช้หนังสือของหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2525 – 2527. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงใจ กาญจนศิลป์. (2551, มกราคม – ธันวาคม). ปริมาณและการใช้หนังสือที่จัดหาตามการเสนอแนะของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตามสาขาวิชาที่จัดหาในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 – 2549 (ระยะที่ 2). บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 26(1 - 3): 38 – 45.
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพงษ์. (2540). การเลือกและจัดหาทรัพยากรห้องสมุด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณการ.
- นงนารถ ชัยรัตน์. (2542). การเลือกและจัดหาทรัพยากรห้องสมุด : เอกสารประกอบการสอนวิชาบร. 311. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาลักษณ์ ทองปั้น. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและใช้หนังสือภาษาต่างประเทศของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ. (2524). การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด : การเลือกการจัดหาหนังสือ และวัสดุ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมาภรณ์ วีระพันธ์. (2545). การประเมินทรัพยากรห้องสมุดที่จัดซื้อของหอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ฝ่ายพัฒนาวัสดุสารนิเทศ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัทมาภรณ์ วีระพันธ์; มาลี เสียงไทย; และ อังณา แสงกระจ่าง. (2528, มกราคม – มิถุนายน). รายงานการวิจัยเรื่อง การสำรวจ การจัดซื้อหนังสือในปี 2524 กับการใช้หนังสือในปี 2525 ของหอสมุดกลาง มธ. วารสารโดมทัศน์. 6: 43 - 59.
- พรชนิตร์ ลีนาราช; และ มาธูร ศาสตราวาทิต. (2546). รายงานการวิจัยวิเคราะห์สัดส่วนของจำนวนทรัพยากรที่มีกับจำนวนการใช้ของห้องสมุด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เพ็ญพิมล เชี่ยวนาวัน; และคนอื่นๆ. (2541, กรกฎาคม – กันยายน). การสำรวจการใช้หนังสือ ณ หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2531 – 2540. *วารสารห้องสมุด*. 42: 29 – 40.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2547). *คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2541). *เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ: Information Resources Development สาขาวิชาศิลปศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มณฑนา เจริญแพทย์. (2542). *การจัดหาและการใช้หนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร พ.ศ. 2535 – 2537*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มุกดา ต้นชัย. (2549). *สถิติที่ใช้หาความสัมพันธ์ของข้อมูล*. ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยพยาบาลสารสนเทศและสถิติหน่วยที่ 9-11. 33. นนทบุรี: สาขาวิชาการพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Dinkins, Debbi. (2003, January). *Circulation as Assessment : Collection Development Policies Evaluated in Terms of Circulation at a Small Academic Libraries. College & Research Library*. 64 (1): 46 – 53.
- Jain, A.K. (1965). *A Sampled Data Study of Book Usage in the Purdue University Libraries*. Lafayette, I. N.: Purdue University.
- . (1969). *Sampling and Data Collection Methods for a Book Use Study. Libraries Quarterly*. 37: 245 – 252.
- Kent; et al. (1979). *Use of Library Materials : The University of Pittsburgh Study*. New York: Dekker.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวศิริพรรณ ตันติวัชรประกาย
วันเดือนปี	18 กุมภาพันธ์ 2499
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	416 หมู่บ้านชลนิเวศน์ ซอย 4 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	บรรณารักษ์ชำนาญการ 8 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถนนสุขุมวิท ซอย 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2517	มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ แผนกศิลป์ จาก โรงเรียนราชินีบน
พ.ศ. 2521	ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2527	กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร